

Iva Krajnc, Dnevnikova nagrajenka za leto 2008

Okus, ki ga nikoli ne pozabiš

Gregor Butala

Ljubljana – Eden najbolj prepoznavnih igralskih obrazov v Mestnem gledališču ljubljanskem je nedvomno **Iva Krajnc**. V gledališki hiši, ki ji je zvesta vse od začetkov svoje poklicne igralske poti, torej dobrih sedem let, je doslej ustvarila vrsto izrazitih, žanrsko zelo raznovrstnih vlog, od Olge v Mayenburgovem *Ognjenem obrazu* ali Lepe Vide (v Korunovem dramskem triptihu po Cankarju) do Ofeleje v *Hamletu*, Sally Bowles v *Kabaretu* in seveda – **Lolite**. Prav za to vlogo v istoimenski predstavi, ki je v priredbi Ire Ratej in režiji Andreje Kovač nastala po romanu Vladimirja Nabokova, je sinoči prejela Dnevnikovo nagrado za izjemno stvaritev na odru MGL v pretekli sezoni. »Imam to srečo, da sem se imela prilžnost spoprijeti z zelo različnimi dramskimi vlogami in režiserskimi pristopi,« pravi igralka, ki jo, kot priznava, nenehno žene želja po odkrivanju novega, enako uspešno kot na odru pa nastopa tudi v filmih (*Varuh meje*, *Ljubljana je ljubljena* idr.); za nastope v obeh medijih je doslej dobila že vrsto priznanj.

Od premiere predstave Lolita je minilo približno pol leta in od takrat ste imeli že precej drugih projektov, tako gledaliških kot filmskih. Kako to vlogo vidite zdaj, z določene razdalje?

Če se ozrem nazaj – in na neki način se res zdi, kot da bi bilo to že precej nazaj, čeprav od takrat nití ni minilo toliko časa – na to vlogo, mi v spominu ostaja prijeten občutek bombona; v sebi nosi neki poseben okus, ki ga nikoli ne pozabiš – Lolita. Ker je bil študij tega lika zahteven v več pogledih, enako pa tudi predpriprave nanj, ima ta vloga zame še dodatno težo. Že pred začetkom samega procesa sem se založila z informacijami, prebrala sem precej literature, povezane s temami, ki smo se jih v predstavi dotaknili, si ogledala več filmov... Ko sem prišla na prvo bralno vajo, sem zato že imela določeno vtis o tem, s čimer se bomo soočili.

Z vlogami dokaj znanih dramskih likov, ki so vselej podvržene primerjavam in vnaprejšnjim pričakovanjem, imate že kar nekaj izkušenj, verjetno pa je bila Lolita v določenem pogledu vseeno posebna...

Res je, imela sem nekaj znanih vlog, ki jih na gledaliških odrih preigravajo že dolga leta, toda Lolita je vendarle nekakšna ikona, ki jo poznajo tako rekoč vsi. Že ob samem imenu Lolita vsakdo takoj po-

misli na nekaj pregrešnega, ne glede na to, ali so prebrali roman ali pa videli film. Kar seveda samo potrjuje njeno specifično zaznamovanost s filmsko podobo. Obenem pa nosi Lolita pridih nečesa neoprijemljivega, izmuzljivega, zaradi česar je skrivnostna. Ko sem izvedela, da bom igrala Lolito, sem pogosto premišljevala, kako naj se sploh spoprimum z

neko vlogo, o kateri ima že vsakdo ustvarjeno mnenje. Nato pa sem začela razmišljati, kako bi to uporabila na način, ki mi bo v igralskem smislu pomenil izziv. Reči moram, da mi je skozi proces vaj in na podlagi režiserskega pristopa, ki je temeljil na izrazito slikovnem podajanju predloge, ta vloga postajala vse bolj privlačna.

Na kakšen način ste jo pravzaprav začutili?

V nekem trenutku se mi je zazdela Lolita kot nekakšen skupek lego kock (smeh), je oseba, ki se hkrati sestavlja in razpada, in na podoben način je bila zgrajena celotna predstava. Ta vloga živi skozi nenehno vzpostavljanje in minevanje, v soodvisnosti od drugih, kar mi je ponudilo zanimiva izhodišča tako v psihološkem kot v gibalnem pogledu. Nisem se, na primer, kaj dosti ozirala na njena leta – vsak me vpraša, kako je igrati dekle, ki je staro tam okoli trinajst let, toda meni se je to zdelo precej nepomembno; osredotočila sem se na univerzalnost razmerja med njeno krhkostjo, pomanjkanjem samozavesti, ki ga ima otrok, in hkratno primoranostjo, da obvladuje položaj v svetu odraslih, kamor je bila pahnjena. Ravno zaradi raziskovalne plati, ki mi je odpirala drugačen kod igranja, zavzema Lolita pri meni posebno mesto; zdi se mi, da smo predstavo izpeljali tako, da je v njej prisotna samorefleksija tega, kar počnemo, kot igralka sem v njej hkrati »zunaj« in »znotraj«, kar se mi je zdelo precej zanimivo.

Ce prav razumem, ste se po tej poti uspeli izogniti nevarnosti, da bi zapadli v kliše, ki je pri vlogah te vrste vselej prisotna?

Mislím da je najlažji način, da se izogneš klišejem, ta, da se vedno znova vrneš k sebi, pa naj to zveni še tako banalno ali že stokrat slišano. Da slediš ideji, iščeš novo pot skozi tisto, kar te priteguje in izziva. In sploh pri Loliti je bil prostor raziskovanja in grajenja zelo širok in odprt – kot tak je seveda ponujal veliko svobode, a ravno zaradi tega se je bilo toliko težje odločati. Po vseh dobrih in slabih trenutkih, ki pridejo na vajah, je ta vloga

vendarle nekako zrasla znotraj mene v svojevrstni brezčasnosti.

Verjetno mora igravec tudi sicer vsako vlogo nadgraditi z nekimi lastnimi vsebinami?

Seveda, veliko pa je pri tem odvisno tudi od tega, s kom delaš, kakšna je ekipa. Toliko je različnih dejavnikov, ki vplivajo na končni rezultat! Pomembna je na primer energija, ki se vzpostavi – tudi, če je negativna, lahko nekam pripelje, najbolj važno je, da imaš željo nekaj narediti. Da

vsega skupaj ne vidiš zgolj kot službo, s katero lahko opraviš rutinsko. Sama tega ne zmorem in niti ne znam; vsaka vloga mi pomeni odpiranje novih vrat, skozi katera zakoračim z vso silo in nato vidim, kam me odnese. Odvrne me, če opazim, da sem se znašla v ponavljanju že videnega, vedno iščem nekaj drugečnega. Pa ne mislim toliko na formo, način igre, ampak predvsem na vsakokratno soočanje s tekstom in pa s svojimi igralskimi kolegi, ki jih sicer že dolgo poznam, a me vseeno vedno znova presenetijo – in takrat, ko se zgodi nekaj novega, postane gledališče zares srečen kraj.

V interpretativnem pogledu je bila predstava Lolita pravzaprav dokaj odprta...

Drži, besedilo ne vsebuje nikakršne moralne sodbe – v tem je že veličina zvito

napisanega romana Nabokova in tudi mi smo se temu želeli izogniti. Zdi se mi, da je spoznanje, ki ga lahko dobi vsak posamezni gledalec ob zaključku predstave, precej močnejše od tistega, kar bi mu lahko s serviranim koncem ponudili mi.

Je takšna pomenska odprtost za igralca bolj težavna od nekega jasno zastavljenega sporočilnega okvira?

Ne, tako odprtost imam rada, ker mi dopušča svobodo, težje mi je, če se soočim z izrazito zaprtim, že vnaprej začrtanim konceptom predstave, ki se ne podaja v raziskovalne vode, pač pa je bolj sam sebi namen.

Ko smo že ravno pri vprašanju odprtosti in prostosti – kako bi v tem pogledu primerjali gledališče s filmom, kjer imate

tudi že kar nekaj uspešnih nastopov? V igri najbrž ni posebne razlike...

V igri res ne, igra je ena sama. Po mojem je razlika med gledališčem in filmom predvsem v dojetanju prostora in časa – čas v filmu teče drugače kot v gledališču,

pa pri tem ne mislim le na to, da se v gledališču predstava pač dogaja od začetka do konca, film pa se snema po delih, ki si le redko sledijo v linearnem časovnem zaporedju zgodbe. V gledališču je čas veliko bolj razpršen, če lahko tako rečem, medtem ko je filmski kader zelo natančno tempiran in časovno omejen, zato je pripravljen izrazito analitično. Gledališka predstava je analitična po segmentih, v času, ko nastaja; ko pa je narejena, je veliko bolj sproščena, kot je to film v času snemanja – pri filmu sta analiza in načrtovanje pogoj, da se sploh lahko kaj zgodi: v natančno določenem trenutku je treba nekam stopiti, kamera se približa, nekdo odpre vrata... Vse to so stvari, o katerih ti v gledališču ni treba razmišljati. Predpriprava je pri filmu zelo pomembna; seveda je pri gledališču enako, vendar je razvoj predstave v nenehnem teku vse do premiere, njen spreminjajoči se del pa ostaneš vse dokler uprizoritev živi. Pri filmu pa je vsak posneti kader sklenjena celota, začetek in konec v malem, ki v povezavi z drugimi dobi končno obliko šele v montaži. No, na tej točki igralca že zdavnaj ni več zraven; zato pravimo, da igralci pri filmu jočemo takrat, ko je konec snemanja, ne pa na premieri, v gledališču pa takrat, ko se predstava neha igrati. Pri filmu tvoja vloga vendarle ostane, v gledališču pa se ohranijo zgolj spomini...

... in okusi?

In okusi. (smeh)

Če smo nekoliko proustovski: je torej mogoče, da igralca zgolj neka podrobnost premakne nazaj v določeno vlogo?

Absolutno. To je lahko okus, vonj, tudi glasba, skratka, vse vsebine čutnega spomina. Čeprav je zanimivo, da se ob liku Lolite nikoli ne spomnim na jabolka, čeprav jih v predstavi pojern ogromno, ampak na velik žvečilni gumi, ki ga imam v ustih. In okus tega žvečilnega gumija me nemudoma prestavi v kožo Lolite, moje oči se takoj znajdejo v položaju, kakor so pri njej... (smeh). So torej stvari, ki te zelo hitro premaknejo v neki vzporedni svet – čeprav je res, da zdaj, ko že imam nekaj igralske kilometrine, veliko lažje vstopam v prostor določene predstave kot takrat, ko sem bila še bolj na začetku svoje poti. Tudi zato se zelo veselim let, ki prihajajo – ravno toliko izkušenj imam, da sem lahko pri svojem delu sproščena in samozavestna, zaradi česar je užitek v njem toliko večji.

Stran / Page: 22

Doseg / Reach: 150000

Država / Country: SLOVENIA

Površina prispevka / Size: 811 cm2

3 / 3

Iva Krajnc: Zelo se veselim let, ki prihajajo – imam namreč ravno toliko izkušenj, da sem lahko pri svojem delu sproščena in samozavestna, zaradi česar je užitek v njem toliko večji.

Nikoli nisem imela težav, če sem morala v enem tednu odigrati po pet različnih vlog. Po navadi gre za povsem različne like, ki nimajo ničesar skupnega, in morda bi lahko rekla, da je z vlogami kakor s prijateljicami: če sem zvečer z eno od njih zmenjena za kavo, se ne morem zmotiti in misliti, da se bom srečala z neko drugo – z vlogo, ki me čaka ta dan, je povsem enako.

Ko sem izvedela, da bom igrala Lolito, sem premišljevala, kako naj se sploh spoprimem z vlogo, o kateri ima že vsakdo ustvarjeno mnenje. Nato pa sem začela razmišljati, kako bi to dejstvo uporabila na način, ki mi bo v igralskem smislu pomenil izziv.